

Termonet Danmark
kontakt@termonet.dk
www.termonet.dk

Til:

Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget

Den 18. november 2024

Mulige juridiske problemstillinger vedr. L 78 ift. grundloven og EU-retten

Foreningen Termonet Danmark er af juridiske eksperter i forvaltnings-, forfatnings-, klima- og energiret blevet gjort opmærksom på mulige problemstillinger i forhold til grundloven og EU-retten, hvis lovforslag L 78 (Forslag til Lov om ændring af lov om varmeforsyning og lov om planlægning) vedtages i sin nuværende form.

Termonet Danmark arbejder for udbredelse af kollektiv varmeforsyning, hvor overfladenær geotermi, søvarme, havvarme, spildvarme og anden termisk energi fremføres som opvarmet frostsikret vand i uisolerede rør (termonet), der ved hjælp af centrale og/eller decentrale varmepumper leverer varmt vand til de tilsluttede bygninger.

Teknologien falder under, hvad der internationalt og i EU-regi betegnes som 5GDHC (5. Generation District Heating and Cooling). Infrastruktur i denne type anlæg består af uisolerede plastrør (termonet) med dokumenteret levetid på 100 år eller mere. Ifølge International Energy Agency er varmepumper, der benytter overfladenær geotermi, søvarme, havvarme, spildvarme m.m. betydeligt mere energieffektive og har væsentligt længere holdbarhed og kan trods højere etableringsomkostninger være konkurrencedygtige. Det er veldokumenteret, at grøn omstilling baseret på geotermiske varmepumper kræver mindre udbygning af elnettet end tilsvarende kapacitet etableret med brug af luft/vand-varmepumper.

Foreningen ønsker at henlede Klima-, Energi- og Forsyningsudvalgets opmærksomhed på de nævnte mulige juridiske problemstillinger. De knytter sig til den foreslåede undtagelse fra varmeforsyningsloven i form af et nyt stk. 5 med ordlyden "Kollektive varmeforsyningsanlæg som nævnt i stk. 1 omfatter ikke anlæg, hvor energi i omgivelser udnyttes til decentral produktion af opvarmet vand med varmepumper i tilknytning til de enkelte bygninger."

Den foreslåede undtagelse vil medføre, at kollektiv varmeforsyning af 5GDHC-typen i Danmark ikke længere vil kunne opnå kommunal lånegaranti, uanset at 5GDHC-anlæg vil kunne sikre kollektiv varmeforsyning til landsbyer og andre områder, der ikke kan få konventionel kollektiv varmeforsyning, herunder også områder med tæt bebyggelse, hvor det på grund af støjgrænser ikke er muligt at etablere individuelle luft/vand-varmepumper.

Udvalget vil kunne bidrage til afklaring af de mulige juridiske problemstillinger ved med henvisning til lovforslaget at bede ministeren:

- For det første at forsikre udvalget om, at lovforslaget ikke, jf. U 1999.841 H (Tvind-dommen), udgør singulær lovgivning, der afskærer en potentiel retstvist. Der henvises til, at varmeforsyningsloven i henhold til Kammeradvokatens udtalelse utvivlsomt hjemlede en mulighed for, at kommuner kunne stille kommunegaranti og lånefinansiering hos KommuneKredit. Kommuner ville kunne have rejst krav om dette ved domstolene, men vil, hvis lovforslaget vedtages, af lovgiver blive afskåret fra denne mulighed.

- For det andet at redegøre for, om kommuner på andet grundlag vil kunne have et erstatningskrav mod lovgiver for forgæves investeringer, når muligheden for at stille lånegaranti og lånefinansiering til 5GDHC-anlæg bliver fjernet. Der henvises til, at en række kommuner ud fra varmemforsyningslovens og projektbekendtgørelsens gældende bestemmelser har afholdt udgifter i millionklassen til udarbejdelse af mere end 200 screeninger, projektforslag og allerede givne godkendelser af 5GDHC-projektforslag.
- For det tredje redegøre for hvilke gennemførte handlinger, der sikrer, at lovændringen er i overensstemmelse med den europæiske klimalovs artikel 9 og governance-forordningens artikler 10-11, der skal sikre en fair og retfærdig overgang til en bæredygtig lavemissionsøkonomi og inddragelse af offentligheden. Jævnfør governance-forordningens artikel 10 og artikel 11 skal der således være klima- og energidialog på flere niveauer, hvor lokale myndigheder, civilsamfundsorganisationer, erhvervslivet, investorer og andre relevante interessenter samt offentligheden aktivt kan involvere sig og drøfte de forskellige scenarier, der opstilles for energi- og klimapolitikken, så offentligheden sikres en tidlig reel inddragelse forud for vedtagelse af ny klima- og energilovgivning.
Der henvises i denne sammenhæng til høringssvar fra regioner, kommuner, NGO'er, energifællesskaber og borgere, hvor der fra alle sider peges på, at undtagelsen af 5GDHC-anlæg og de deraf følgende dårligere finansieringsvilkår vil vanskeliggøre og forsinke den grønne omstilling specielt i landdistrikterne og særligt vil ramme socialt udsatte.

Som baggrund for de stillede spørgsmål henvises til:

- IEA-analysen "[The Future of Heatpumps](#)" (2022) s 67.
- "[Grid Cost and Total Emissions Reductions Through Mass Deployment of Geothermal Heat Pumps for Building Heating and Cooling Electrification in the United States](#)" (2023) fra U.S. Department of Energy Office of Scientific and Technical Information samt "[Low Carbon Heat Study](#)" udarbejdet af Element Energy for Kensa Group (vedr. UK)
- "[Plastrør holder i over 100 år](#)" samt "[Meta-study 100 years of lifetime of plastic pipes](#)"
- Energistyrelsens skiftende vurderinger af om "kold fjernvarme" og "termonet" er omfattet af reglerne om kollektive varmemforsyningsanlæg efter lov om varmemforsyning, Termonet Danmarks henvendelser til Energistyrelsen med påpegning af tekniske misforståelser i styrelsens vejledende udtalelser jf. blandt andet foreningens høringssvar, og at Energistyrelsens seneste vurdering jf. lovforslagets bemærkninger side 20 ikke er prøvet i det administrative klagesystem eller ved domstolene.
- Kammeradvokatens [Notat om de juridiske rammer for etablering af termonet](#) af 21. december 2023 og [Opfølgning til notat om de juridiske rammer for etablering af termonet](#) af 12. marts 2024 udarbejdet for Region Hovedstaden.

- Side 27 i bemærkninger til lovforslaget, hvor der indføres en definition af "energi i omgivelser", som vil medføre, at der gives gunstigere finansieringsvilkår til fremføring af opvarmet vand (termisk energi) i isolerede rør og brug af centrale varmepumper end til fremføring af opvarmet vand (termisk energi) i uisolerede rør og brug af decentrale varmepumper.
- [Gældende varmforsyningslov](#), hvor det af § 2 stk. 1 fremgår, at der ved kollektive varmforsyningsanlæg forstås virksomhed, der driver anlæg med det formål at levere energi til bygningers opvarmning og forsyning med varmt vand, og hvor det af pkt. 2 fremgår, at dette indbefatter fremføring af opvarmet vand fra bl.a. geotermiske anlæg.
- Artikel 2 c i [Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/28/EF](#), hvor geotermisk energi defineres som "energi, som lagres i form af varme under jordens faste overflade" og dermed utvivlsomt omfatter både dyb og overfladenær geotermi, da varme (termisk energi) ikke er temperaturafhængigt.
- Kort over steder i Danmark, hvor der af eller for kommuner er udført screeninger eller udarbejdet projektforslag for kollektiv varmforsyning baseret på overfladenær geotermisk energi og evt. anden termisk energi fremført via uisolerede rørnet (termonet) som [fremlagt af Termonet Danmark](#) på udvalgets ekspertmøde den 24. okt. 2024.
- EU-Kommissionens meddelelse dateret 25. februar 2015: "[En rammestrategi for en modstandsdygtig energiunion med en fremadskuende klimapolitik](#)", hvor sigtet er at skabe en energiunion, hvor borgerne er i centrum, og hvor de tager energiomstillingen til sig, drager fordel af nye teknologier, der gør deres regninger mindre, og deltager aktivt i markedet, samtidig med at sårbare forbrugere beskyttes. Denne er siden udmøntet i gældende dansk ret jf. [den europæiske klimalovs](#) artikel 9 og [governance-forordningens](#) artikler 10 og 11.

Med venlig hilsen

Søren Skjold Andersen
Bestyrelsesformand
Termonet Danmark